

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 28. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47.61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953

Izhaja vsak torek in petek

Liubliana, torek 14. marca 1944

Preis - Cena L 0'80

Naredba o oddaji telet za zakol

Na podlagi pooblastila Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju Jadransko primorje z dne 4. februarja 1944 št. VI/II-D 1 in čl. 1 Naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943 št. 4 Sl. l. št. 273/86 ex 1943 odrejam:

Člen 1. — Teleta, ki se oddajo za zakol, ne smejo biti starejša od 25 dni.

Člen 2. — Prevzemnik telet je dolžan vsak prekršek iz čl. 1. prijaviti pristojni oblasti zaradi kazenskega postopanja.

Člen 3. — Za zakol oddana teleta se vračunajo v delež za obvezno oddajo goveje živine po čl. 4 naredbe Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 1. junija 1943 Sl. l. št. 147/44.

Člen 4. — Prekrške te naredbe kaznujejo obče-upravna oblastva I. stopnje z denarno kaznijo do 5000.— ali z zaporom do dveh mesecev. Razen tega se v vsakem primeru odredi tudi zaplemba teleta.

Člen 5. — Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Služb. listu Šefa pokrajinske uprave v Ljubljani.

Šef pokrajinske uprave, div. general: Rupnik s. r.

Uvozna in izvozna dovoljenja, znižanje tečaja lire proti marki

Pokrajinska zveza delodajalcev je prejela od šefa pokrajinske uprave naslednji dopis VIII. št. 2132/1 z dne 4. marca 1944, naslovljen na glavno carinarnico in na Pokrajinski gospodarski svet in poslan v vednost Reichskreditkassa:

»V dovoljenjih za uvoz oz. za izvoz blaga, ki so bila izdana pred 15. okt. 1943, je pri blagu, ki je fakturirano v RM, vrednost v lirah navedena po obračunskem tečaju RM = 7.6 L. Istotako pa je vrednost v lirah navedena po tem obračunskem tečaju tudi v dovoljenjih, ki so bila izdana po 15. okt. 1943 odn., ki bodo ev. še izdana na starih formularjih z že prej izpolnjenim italijansko-slovenskim besedilom na podlagi prošnje, ki so bile vložene pred 15. okt. 1943.

Za vse navedene primere se v dovoljenjih navedena vrednost blaga v lirah s tem pavšalno popravlja tako, da ustreza sedaj veljavnemu obračunskemu tečaju 1 RM = 10 L.

Strankam torej ni treba vlagati prošnje za popravilo vrednosti blaga v lirah v dovoljenjih, v kolikor je povišanje vrednosti le posledica novega obračunskega tečaja med RM in liro.

Kmetijska proizvodnja v Srbiji

Srbski minister za kmetijstvo in prehrano je pred kratkim govoril po radiu o aktualnih vprašanjih srbske kmetijske proizvodnje. Minister je ugotovil, da je z uvedbo načrtnega kmetijskega gospodarstva prehrana srbskega prebivalstva zagotovljena in s tem vsa dežela obvarovana pred težavami v prehrani. Neobhodno potrebno je, da Srbija tudi po vojni prideluje mnogo žita in tudi zato, da more iz izkupička za žito plačati Srbiji potrebno uvozno blago. Minister je zaključil svoj govor s pozivom na kmetovalce, da obdelajo tudi vsak kosček zemlje.

Nemško gospodarstvo in Jugovzhod

V petek je govoril na Dunaju državni gospodarski minister dr. Funk na zasedanju Jugovzhodno-evropske družbe o nemškem gospodarstvu in Jugovzhodu.

Minister je v svojem govoru najprej poudaril, da je zavarovanje evropskega življenjskega in gospodarskega prostora mogoče le, če se v vojni zastavila delo in proizvodnja do zadnje konsekvence za zvišanje gospodarskega vojnega potenciala in če se istočasno po skupnem načrtu s priznanjem določenih načel in metod stabilizira novi gospodarski red v Evropi.

Mnogo tega, kar je v teh zahtevah, se je v preteklih vojnih letih že izvedlo. Moramo pa si biti vedno na jasnem, če in v kateri meri naše gospodarske storitve zadoštujejo za vojne potrebe in v kakšnem obsegu bi se naša prizadevanja za utrditev evropske življenjske in storitvene skupnosti mogle še bolj učinkovito ustvariti.

Nemška oborožitvena proizvodnja

V zvezi s tem je opozoril minister Funk na imponujoče število o nemški oborožitveni proizvodnji, ki so postale znane iz več izjav državnega ministra Speera. Nato je nadaljeval minister Funk: Tudi sovražni bombni teror ni mogel tempa tega zvišanja proizvodnje omejeval vredno zadržati. Z razširjenjem, prestavitvijo in preseljenjem proizvodnih obratov v od Nemčije obvladanem širokem gospodarskem prostoru ter z neprestano zboljšajočimi se metodami v zastavitvi dela in v tehniki izdelovanja se naše oboroževanje nenehoma veča in postaja naše orožje vedno boljše in bolj udarno.

Surovinska podlaga je v petem vojnem letu tako trdno zagotovljena in proizvodnja surovin tako visoka, kakor še v nobeni dobi vojne. Pri tem pa imamo še velike rezerve na silah, ki so zlasti v zastavitvi delovnih sil in v pridobivanju novih kapacitet za oboroževanje in ki se morejo predvsem mobilizirati v zasedenih ozemljih. Nemško gospodarsko vodstvo je s temeljito spremembo gospodarskega mišljenja in gospodarske odgovornosti doseglo stabilnost vseh gospodarskih dogajanj, ki koristijo tudi onim deželam, ki so z Nemčijo v gospodarskih odnosih.

Izmenjava blaga

To velja zlasti za jugovzhodne dežele. Z okrepitevijo tamkajšnje notranjega gospodarstva, ki ima sedaj zanesljive odjemne trge, se je povečala sposobnost teh dežel za sprejem nemškega blaga. Nastala je naraščajoča izmenjava blaga in storitev, ki docela zadovoljuje oba dela. Nemško stališče do gospodarskih interesov jugovzhodnih dežel je tem deželam omogočilo, da so bile kos tudi svojim političnim in socialnim problemom in da so mogle začeti izvajati na daljno bodočnost proračunane obnovitvene načrte.

V zvezi s tem je zanimivo opozoriti na razvoj blagovne bilance med Nemčijo in deželami Jugovzhoda. Tu se vidi, da je presežek nemških dobav v primeri z nemškimi nabavami postal v vojnih le-

lih vedno večji, pri čemer je treba upoštevati, da so cene za dobave Jugovzhoda bolj narasle kakor pa cene za nemški izvoz.

Plačilna bilanca

Slika se dostikrat skali, ker kaže medsebojna plačilna bilanca poleg blagovnih dobav tudi vrsto storitev, ki imajo brez izjeme svoj vzrok v vojnih razmerah. Čeprav se zaradi teh plačilnih obveznosti ne nudi za Nemčijo v trenutku in najbrže tudi za ves čas vojne nikakva izravnava v plačilni bilanci, naj bi vendar jugovzhodne države preudarile, da jamči po usodi z njimi povezana Nemčija, da bo ta saldo poravnano po vojni z dobavami dobrega blaga in z upoštevanjem kupne moči, kakršna je bila pri nastanku dobroimetja. Pri presoji teh klirinških saldov se ne sme spregledati, da se ta vojna vodi za Evropo. Za to vojno žrtvuje Nemčija svojo najboljšo kri ter je prevzela največja gospodarska in socialna ter-tehnična bremena.

Če je sodelovanje med Nemčijo in jugovzhodnimi državami v najtežjih vojnih razmerah prestalo svojo ognjeno preizkušnjo, potem ni dvoma, da bo še bolj trdno po vojni. Tudi Nemčija polaga važnost na to, da se dobri kupčijski odnosi med njenim gospodarstvom in gospodarstvi jugovzhodnih držav še poglobijo. Tako se bo nujno

razvil celinski evropski tržni in valutni red.

Naravna gospodarska skupnost med Veliko Nemčijo in jugovzhodnimi državami ne bo in naj tudi ne pomeni v časih mirnega mednarodnega sodelovanja ločitev celinskega evropskega ozemlja od drugih z bogastvi blagoslovljenimi prostori.

Veliki gospodarski prostori

Če skuša sovražna propaganda vedno znova skaliti te jasne in nesporne zveze in zlasti naslikati ozko gospodarsko sodelovanje jugovzhodnih dežel z Nemčijo kot gospodarsko neugodno, ne bo s tem dosegla nikakih uspehov, ker gola dejstva dokazujejo prejasno ravno nasprotno. Ne sovražne sile, temveč Nemčija je sanirala Jugovzhod.

Evropsko gospodarstvo bodočnosti bo slonelo na zasebni lastnini, zasebni iniciativi, storitvenem tekmovanju in v zdravem in pravičnem izravnanju interesov.

V Evropi se moramo odvaditi mišljenju v majhnih prostorih. Evropa bo po vojni postavljena pred velikanske gospodarske zadržitve in se bo mogla obdržati le, če bo tudi sama na zunaj osredotočila svoje gospodarske sile, istočasno pa ohranila gospodarsko dinamiko posameznih dežel, da se bodo njih posebnosti mogle razvijati.

Preureditev italijanskega lesnega gospodarstva

Iz »Internationaler Holzmarkt« posnemamo naslednje poročilo o italijanskem lesnem gospodarstvu.

Italijanski ministrski svet je sprejel dne 12. januarja 1944 na svoji prvi letošnji seji zakon o socializaciji, ki naj omogoči načelne pogoje za ustvaritev nove strukture italijanskega gospodarstva.

Po čl. 1. novega zakona prevzame država vsa gospodarska podjetja, ki kontrolirajo za politično ali gospodarsko neodvisnost dežele važne sektorje gospodarstva ali pa ki proizvajajo surovine in druge izhodiščne snovi in energije (kakor razsvetljavo, vodo, plin itd.), ki so za nemoten potek normalnega gospodarskega življenja neobhodno potrebna. Država prevzame ta podjetja po posebnem v ta namen ustanovljenem zavodu za vodenje in finansiranje, ki naj bi bil podoben l. 1932. ustanovljenemu zavodu »Istituto per la Ricostruzione industriale«.

Ker je les za na lesu revno Italijo ena najvažnejših surovin, se more smatrati kot gotovo, da bodo poddržavljena vsaj vsa velika les proizvajajoča industrijska podjetja. Podrobnejše izvršilne določbe, ki bodo tudi vsebovale imena podjetij, ki naj se poddržavijo, se morejo pričakovati v najbližji bodočnosti. Samo po sebi se razume, da pridejo v poštev samo velika podjetja, ki so danes pretežno v rokah nekaterih redkih gospodarskih koncernov.

Pa tudi za podjetja lesnega gospodarstva, ki ne bodo direktno od države prevzeta, prinaša zakon o socializaciji globoko segajoče spremembe. Poleg upravnih svetnikov, kakor jih določa »Codice Civile« postanejo upravni svetniki

tudi zastopniki delojemalcev in njih število mora biti enako veliko ko zastopnikov delničarjev. Če je podjetje v eni sami roki ali če je, kar je v Italiji pri majhnih delniških družbah dostikrat, samo en upravni svet, tedaj se ustanovi poseben delavski svet »Consiglio di Operai«, ki šteje najmanj tri člane. Tak delavski svet se ustanovi pri vseh tvrdkah, ki zaposlujejo najmanj 50 delavcev.

Vodja (capo) vsakega lesnega obrata je v bodoče odgovoren državi politično in pravno za potek proizvodnje. Če njegovo delovanje ne ustreza potrebam proizvodnje ali predpisom o delovni disciplini, se more odpoklicati ali odstaviti.

Nadalje se v vsakem podjetju izvoli od vseh delavcev tovarniški svet (Consiglio di Fabbrica), ki se posvetuje o notranjih obratnih vprašanjih, poravnava spore in oddaja svoje mnenje o vseh vprašanjih, ki jih predloži obratovodja.

Letne dividende ne smejo presegati določene višine, ki jo država vsako leto na novo določi, in sicer z ozirom na vsakokratni gospodarski položaj. Primerni delež čistega dobička se mora dati delavcem. Kar po obrestovanju kapitala in dodelitvi deleža delavcem še preostane, pripade državi, ki te presežke upravlja oz. jih investira v socialne ustanove.

Kakor se vidi iz teh kratkih izjav, sega socializacija v lesnem gospodarstvu zelo daleč. V prvi vrsti se tiče družb za izkoriščanje gozdov in velikih žag, a tudi važnih les predelujočih podjetij kakor tovarn za žigalice, tovarn za vezani les, za umetna vlakna in podobno.

Varčuj z električnim tokom pri razsvetljavi

1. Ugasni luč vsakokrat, ko zapustiš prostor, četudi ga zapustiš le za trenutek! 5 takih »trenutkov« na dan po 2 minuti znese na mesec 5 ur.

2. Ne zatemni z zastori sobe prezgodaj in ne nehaj z zatemnitvijo prepozno. Morda sije zunaj že sonce, tvoja soba pa je še vedno zatemnjena in gori žarnica.

3. Vsa dela, ki zahtevajo dobro luč: pisanje, branje, šivanje itd. opravi pri dnevnih razsvetljavi, zato pa pri večernem kramljanju odvij pri lestenu odvišne žarnice.

4. Ako moraš opravljati tudi zvečer dela, ki zahtevajo dobro luč, uporabljaj namizne svetilke. Z majhno žarnico razsvetliš dobro delovni prostor. Pri tem pa ne pozabi ugasiti stropne svetilke.

5. V stranskih prostorih, t. j. v predsobi, kopalnici, shrambi in v stranišču zamenjaj močnejše žarnice s šibkejšimi.

6. V spalnici uporabljaj le svetilko na nočni omarici. Prav tako uporabljaj v kopalnici le svetilko pri ogledalu in ne uporabljaj močnejših stropnih žarnic.

7. S svetilke odstrani barvasta stekla, ki požro mnogo svetlobe, kolikor to ne nasprotuje zatemnitvenim zahtevam. Za vojne čase so barvna stekla luksuz.

8. Obriši prah s svetilk in žarnic; pomni, da prašne žarnice in prašna stekla dajo za 1/3 slabšo razsvetljavo.

9. Pomni, da bela barva dobro reflektira svetlobo in s tem mnogo doprinaša k razsvetljavi sobe; zato uporabljaj bele zavese in bele namizne prte.

10. Z dobro porazdelitvijo dela tudi varčuješ s tokom, opravke izven hiše opravi po možnosti proti večeru v polmraku.

Ravnaj se po navedenih načelih in upoštevaj na koncu meseca ne bo izostal!

Varčuj z električnim tokom pri radio-aparatu

1. Odklopi radio-aparat, ako ga nihče ne posluša.

2. Pomni, da radio-aparat porabi enako toka, naj igra glasno ali potih, zato ne nastavi radio »na tiho«, ako ga ne maraš poslušati, temveč ga izklopi.

Vedi, da radio-aparat porabi toliko toka kot srednje velika žarnica, zato je varčevanje na mestu.

Madžarska uvaža več sukanca iz švice

Madžarske tekstilne tvornice so zaprosile madžarsko vlado, da pospeši uvoz sukanca iz švice in da čim prej razdeli uvozne kontingente, ker morajo tovarne po pred kratkim izvršeni novi ureditvi na novo postaviti mesečni proizvodni načrt. Uvoz švicarskega sukanca na Madžarsko se je pri zadnjih madžarsko-švicarskih trgovinskih pogajanjih na novo uredil in se je uvozni kontingent švicarskega sukanca zvišal, da se nadomesti izpadek italijanskega sukanca.

Razdeljevanje zemljišč v Bolgariji

Po objavi bolgarskega ministrstva za kmetijstvo je dobilo lani 22.710 kmečkih in delavskih družin od države zemljišča za obdelovanje v skupnem obsegu 32.000 ha. Poleg tega je dobilo 2076 družin tudi 450 ha za stavbišča hiš in gospodarskih poslopij.

Na račun odplačila razdeljenih zemljišč je prejel zemljiščni sklad kmetijskega ministrstva lani 211.7 milijona levov.

Anton Žnideršič — 70letnik

Dne 13. t. m. je dosegel 70. leto svojega, napredku slovenskega gospodarstva posvečenega življenja g. Anton Žnideršič, industrijec v Ljubljani, ki ga kot svojega vzornika in učitelja visoko cenijo vsi slovenski čebelarji, kot strokovnjaka in gospodarstvenika pa poznajo in uvažujejo tudi onstran mej ožje domovine.

Doma iz Ilirske Bistrice, je študiral gimnazijo v Kočevju, potem pa doma vodil staroznano posest in lesno trgovino ter ustanovil tovarno za testenine »Pekatele«, katero je preselil v Ljubljano, kjer zavzema ugledno mesto v krogu industrijcev in trgovcev.

Kot čebelarški strokovnjak se udeležuje že od mladih let. Njegov panj je med Slovenci najbolj razširjen, udomačen pa je tudi na Hrvaškem in v Srbiji, njegova knjiga »Naš panj« je izšla tudi v srbohrvaščini in nemščini, neštete njegove tehtne strokovne članke pa najdemo v »Slovenskem čebelarju in v drugih« listih. V odboru Slovenskega čebelarstva je že od l. 1899., predsednik društva pa je od l. 1939.

G. Antonu Žnideršiču, ki ima v uspehih dolgoletnega požrtvovalnega delovanja za naše narodno gospodarstvo najboljše zadoščanje, ob življenjskem prazniku naše iskrene čestitke!

Novi turški proračun

Turški finančni minister je podal nekatero podrobne podatke o novem proračunu, ki stopi v veljavo 1. junija. Novi proračun, ki se deli v redni in izredni proračun, predvideva skupno 547,5 milijona turških funtov izdatkov in ravno toliko dohodkov. Novi proračun je za 60,8 milijona turških funtov višji od sedanjega. Zvišanje je nastalo zaradi povečanih izdatkov za vojsko, zdravstvo, kmetijstvo in ljudsko prosveto. Največ izdatkov gre za vojsko, namreč 140 milijonov. Poleg tega pa so za vojsko predvideni še zelo visoki izredni zneski. Za prosveto je določenih 60, za železnice 25 in za ljudsko zdravje 20 milijonov funtov. Finančni minister je zlasti poudarjal, da je doseženo popolno računsko ravnovesje in da vlada upa, da bo mogla kriti vse izdatke brez novih davkov in brez zvišanja dosedanjih. Kot nov davek se uvaja le samski davek, ki ga morajo plačevati vse neporočene osebe, in sicer moški po odslužitvi vojaškega roka do 45. leta, ženske pa od dovršenega 17 do 45. leta. Oproščeni so davka vdovci in vdove ter kmetovalci, ki morajo skrbeti za svoje. Davek znaša 10% dohodnine.

Kontrola uvoza v Turčiji

Da bi se preprečile špekulacije z uvoženim blagom, je turško trgovinsko ministrstvo uvedlo strogo kontrolo vsega uvoza ter uporabe uvoženega blaga. Uvozna dovoljenja dobivajo samo trdke, ki so uvažale že pred letom 1940, trdke, ki so bile ustanovljene po letu 1939, pa smejo prevzemati uvoženo blago le tedaj, če imajo od trgovinske zbornice dovoljenje za predeležanje in prodajanje uvoženega blaga. Uvoznike trdke smejo uvoženo blago oddajati samo onim podjetnikom in detajlistom, ki imajo taka dovoljenja.

Angleške izvozne težave

Poročilo trgovinske zbornice v Liverpoolu se bavi z angleškimi izvoznimi težavami na južno-ameriških trgih. Uvedba in istočasna postritev državne kontrole nad zunanjo trgovino v iberio-ameriških deželah ter istočasno privilegiranje Združenih držav Sev. Amerike je neugodno vplivalo na angleški izvoz v te dežele. Mnogo predmetov, ki so jih prej kupovale te dežele v Angliji, kupujejo sedaj v USA. Dostikrat dobavljajo angleški dobavitelj samo še blago, ki se iz Združenih držav Sev. Amerike ne more dobiti.

Platina v vojnem gospodarstvu

Od tako zvanih plemenitih kovin je v vojnem gospodarstvu najbolj važna platina, ker sta njena največja potrošnika kemična in elektrotehnična industrija. Pred vojno je platina tekmovala z zlatom, ker se je vedno bolj uveljavljala v draguljarstvu, med vojno pa pospešujejo njeno pridobivanje zaradi njene uporabljivosti v najvažnejših industrijskih panogah.

Platino je našel pred 400 leti španski znanstvenik Anton d'Ulloa v zlatonosnem pesku reke Pinto v Novi Granadi (Južna Amerika). Smatral jo je za srebro, švedski strokovnjak za kovance Scheffer pa je l. 1752. ugotovil, da je to nova kovina. Menoč, da je manjvredna vrsta srebra, so Španci novo kovino namesto s polnovrednim imenom »plata« imenovali z zmanjševalnico »platin«, pozneje pa se je ugotovilo, da nadkriljuje nova kovina zlato v vsakem pogledu, razen v lepoti, ker je izredno težka in trda ter se topi pri višji vročini ko jeklo. Razen tega tudi ni podvržena kemičnim vplivom.

Najdišča platine so po večini v sosesčini zlata, vsebujejo jo pa, kakor n. pr. v Kanadi, nikljevo-bakrene rude. Najpogosteje jo najdemo v naplavinah, neredko samorodno. Največ platine je pred sedanjo vojno prihajalo z Urala, kjer so našli tudi največje gručne samorodne platine. Na Uralu so začeli platino pridobivati l. 1820.

Svetovna proizvodnja platine je znašala l. 1939. — 0,8 m³, t. j. 15 ton. Od tega je prišlo 31% na Kanado, 29% na Rusijo, 10% na Južno afriško zvezo, 30% pa na Kolumbijo, Alasko in druge dežele. Od l. 1934. je pri proizvodnji platine na vodilnem mestu International Nickel Co. of Canada. Po ameriški statistiki je bila l. 1939. svetovna proizvodnja platine okrog

500.000 unč (1 unča = 31,1 g), leta 1937. pa 440.000 unč. V Severni Ameriki so l. 1938. uporabili 127.300 unč platine. Največ te drage kovine se je takrat uporabilo v draguljarstvu (blizu 53.000 unč), v kemični industriji nad 15.000, v elektrotehnični industriji pa približno 17.000 unč. Med vojno se je potrošnja platine v draguljarstvu seveda močno omejila v korist kemične in elektrotehnične industrije.

Proizvodnja platine in sorodnih kovin (paladium, iridium, osmium itd.) se je zaradi uporabe v industriji in važnosti v vojnem gospodarstvu najbolj pospešila v Južni Afriki in Kolumbiji, kjer pa so zdaj tudi skrbi, kaj bo s to proizvodnjo, ki je zahtevala velike investicije, v mirni dobi in koliko bo po vojni sploh vredna platina, ki je bila tako različno vrednotena v zadnjih petdesetih letih.

V začetku druge polovice prejšnjega stoletja je bila platina po svoji ceni pod srebrom, z njeno uporabo v industriji pa se je cena dvigala ter l. 1902. presejala tudi že ceno zlata. L. 1924. je bila platina že šestkrat dražja od zlata, po l. 1931. pa se je vrednost zlata spet tako močno dvigala, da leta 1938. med ceno platine in zlata ni bilo dosti razlike. Od l. 1939. je platina spet dražja ko zlato in dokler bo potrebna njena uporaba v najvažnejših industrijskih panogah, ji je visoka cena in vrednost tudi zagotovljena. Producerski platine so sedaj pred važnim vprašanjem, ali bo platina vrednotena v bodočnosti po svoji praktični in koristni uporabi v industriji ali pa, kakor je bilo to okrog l. 1924., predvsem kot luksuzna kovina. To vprašanje je posebno težko za Južno Afriko, ki je tudi velik producent zlata in diamantov.

Uveljavljanje stanične volne

Med vsemi novimi surovinami, ki jih je dala za predelavo na razpolago iznajdljiva industrija, se je po vsem svetu v nekaj letih najbolj uveljavila stanična volna. Njena svetovna proizvodnja je leta 1933. znašala komaj 13.000 ton, umetne svile pa so tedaj producirali že 310.000 ton. Do leta 1940. se je proizvodnja umetne svile zvišala na 522.000 ton, stanične volne pa na 612.000 ton. Leta 1933. so stanično volno proizvajale Združene države Severne Amerike, Japonska, Nemčija, Anglija, Italija in Francija, leta 1940. pa so bili glavni producenti samo še Nemčija, Japonska in Italija, dočim so druge države svojo proizvodnjo močno omejile.

Z največjim uspehom se uveljavlja stanična volna od leta 1940. Po podatkih ameriškega strokovnega lista »Rayon Organon« se je njena proizvodnja do konca leta 1942. dvignila na 919.000 ton ter tako proizvodnjo umetne svile presejala skoraj za 300.000 ton. Od leta 1940. do konca leta 1942. se je proizvodnja umetne svile povečala za 26% in so pri njeni proizvodnji Združene države Severne Amerike zavzele prvo mesto.

Pivovarniška industrija Češko-Moravske

Za prilagoditev na vojno je imela pivovarniška industrija Protektorata približno iste pogoje ko ona v Nemčiji. V večji meri se je proizvajalo pivo v steklenicah in temno pivo, ker so potrošniki mnenja, da vsebuje temno pivo več hranilnih snovi in alkohola ko svetlo pivo. Zaradi racionalizacije se je več podjetij združilo in nekatere pivovarne so zato proizvele več piva ko druga leta. (Tako n. pr. Smichovska pivovarna za 100.000 hl več.) Proti koncu l. 1942.

so se proizvajalni stroški zvišali zaradi višjih mezd in plač. Te so bile nižje ko v Nemčiji, dočim je bila cena za surovine približno enaka. Zaradi novih davčnih določb večina pivovarn še ni objavila svojih bilanc. Velike pivovarne so v bilancah više ocenile vrednost svojega inventarja, da so si za bodoče zagotovile večje odpisne možnosti. Strokovnjaki menijo, da je v strojni opremi zaradi običajnega 10%nega vsakoletnega odpisa mnogo tihih rezerv. Ker še

niso bile bilance sestavljene, so večinoma izplačevale pivovarne le naplačilo na dividendo. Tako so plačale od delnice: Smichovska pivovarna 120 Kč (8%), Plzenjska 80 (8%), Prva praška meščanska 208 (8%), Pivovarna v Nuslah 39.90 (2.66%), Pardubiška 80 (5%), Kolinska 100 (6.60%) itd. Večina delnic je v trdnih rokah in zato je bilo le silno malo kupčij z delnicami pivovarn.

Denarnišvo in zavarovalstvo Vplačila v italijansko-nemški kliring

»Združene denarnih in zavarovalnih zavodov Ljubljanske pokrajine« sporoča, da je Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero (Narodni zavod za izmenjavo z inozemstvom) podaljšal do 20. marca t. l. rok 29. februarja t. l., ki je bil poprej določen za plačilo obveznosti po tečaju Lir 7.6045 = 1 RM preko italijansko-nemškega kliringa, ki so zapadle pred 16. septembrom 1943 in ki se nanašajo na blagovne pogodbe z nemškimi tvrdkami in s tvrdkami, ki poslujejo v Češko-moravskem protektoratu in v zasedenih deželah (Belgija, Generalni gubernij, Norveška, Holandska, Srbija in Banat).

Izrebane obligacije mesta Trst

Tržaški župan sporoča, da so bile pri 28. žrebanju izrebane obligacije mesta Trsta iz leta 1916, in sicer je bilo izrebranih 27 serij po amortizacijskem načrtu. Izrebane obligacije se bodo 6 mesecev po dnevu žrebanja (t. j. 1. marca) pri občinski blagajni (Via Aurelio e Fabio Nordio 12) izplačale po ceni 60 lir za 100 kron za neprednotene in po 100% za prednotene obligacije.

Po izkazu Hrvatske državne banke z dne 31. januarja se je zvišal v januarju 1944 oblok njenih bankovcev od 43.6 na 46.5 milijarde kun.

Angleška banka bo izdala po oblasti Badoglijevske vlade za več milijard lir italijanskih bankovcev.

Po podatkih Zveze slovaških hranilnic so se lani zvišale hranilne vloge v hranilnicah Slovaške za 148 na 945 milijonov Ks. V januarju 1944 pa so že narasle na 1099 milijonov Ks.

Državni romunski kreditni zavod Creditul National Industrial je lani dovolil 17 milijard lejev novih kreditov.

Trgovinski register

Spremembe in dodatki:

Privilegirana agrarna banka d. d. filijala v Ljubljani. Po odločbi predsedila pokrajinske uprave v Ljubljani se izbriše sekvester rag. Umberto Tosoni, vpiše pa se novi sekvester dr. Lavrič Josip, ravnatelj Združenja kmetovalcev v Ljubljani.

Občni zbori

Union, hotelska in stavbinska d. d. v Ljubljani ima redni občni zbor v četrtek dne 30. marca ob 17. uri v klubski sobi kavarne »Union«. Dnevni red običajni. Delničarji morajo naznaniti event. predloge vsaj osem dni pred občnim zborom. Delnice treba položiti vsaj osem dni pred občnim zborom (do 21. marca) v pisarni Grand hotela Union v Ljubljani.

Konkurzne zadeve

Odpravlja se konkurz o premoženju Petriča Ivana, mizarškega mojstra v Dol. Logateu, ker je bila razdeljena vsa masa.

že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo tovarna JOS. REICH Poljanski nasip 4-6. Selenburgova 3 Telefon št. 22-72.

Gospodarske vesti

Hrvatska direkcija monopolov je znova zvišala cene tobanih izdelkov za 100% in velja sedaj ena cigareta od 4 do 8 kun.

Bolgarska namerava letos uvoziti iz Srbije 2500 ton modre galice, Srbiji pa bi dobavila bakreno rudo, premog, papirnate in konopljne vreče.

Na Madžarskem so tudi za letošnjo leto obnovili predpise o obvezni sadilni tobaka. Vendar pa ne sme nihče več ko 12,5 odstotka svoje zemlje obdelati s tobakom.

Na Madžarskem mora tudi letos vsak kmetovalec, ki ima več ko 15 johov zemlje, mora najmanj 7% svoje zemlje obdelati z oljnatimi in ikivnimi rastlinami. Zaradi težavne oskrbe dežele s tekstilnim blagom se pozivajo kmetovalci celo več, kakor je predpisano, posejati lanu in konoplje.

Na Češko-Moravskem morajo letos vsi pridelovalci krompirja desetino predpisane površine za pridelovanje krompirja obdelati z oljnatimi rastlinami. Zgodnjega in srednjegodnjega krompirja pa ne smejo vsaditi manj ko lani.

V Besarabiji in Bukovini bodo posejali 20.000 ha s sojo. Polovica vsega pridelka se bo izvozila v inozemstvo. Turčija, ki je v zadnjih letih uvozila približno 4 milijone paketov igralnih kart, teh ne bo več uvažala, ker bo začel izdelovati karte Rdeči polumesec, ki ima monopol za prodajo igralnih kart v Turčiji.

Španska industrija je začela zaradi pomanjkanja strokovnih šol ustanovljati lastne vajeniške šole, da si zagotovi potrebni strokovno izvežbani naraščaj. Posebno vzorna šola plavčev v Altos Hornos de Viscaya v Bilbao je dosegla lepe uspehe.

Potrošnja vžigalice se je v Turčiji od izbruha vojne zelo dvignila. Ker so nastale za domačo proizvodnjo vžigalice razne težave, je Turčija zopet kupila na Švedskem 14.000 zabojev vžigalice s skupno 70 milijonov škatlic. Del teh vžigalice je že prišel v Turčijo, za ostale pa je potrebno še prevozno dovoljenje skozi srednje-evropske dežele.

Mestna občina v Ankarie je skupno z drž. Turško industrij. banko prevzela že dalj časa neobratujočo cementarno v okolici mesta. Sedaj se je obratovanje v cementarni moderniziralo in se bo proizvodnja podvojila. Istočasno se je s sodelovanjem turške vlade začela zidati velika cementarna v Adani, ki bo še letos začela v polnem obsegu obratovati.

V Stockholmu je bil tekstilni kongres, katerega se je udeležilo 500 zastopnikov oblačilne in manufakturne trgovine. Predsednik zveze volnenih tovarn je izjavil, da se je obnesla stanična volna za celo vrsto proizvodov kot odlični predelovalni material in da se o umetnih tkaninah ne more več govoriti kot le o nadomestnih izdelkih.

Ker so ustavile USA dobavo zemeljskega olja Španiji, je španska vlada sklenila, da predloži parlamentu zakonski načrt o proizvodnji kuriv iz domačih proizvodov.

Na Portugalskem bodo uvedli krušne nakaznice, cena kruha pa se bo zvišala, ker ni mogoče dobiti iz Kanade in Združenih držav obljubljenih količin žita.

Namestnik britanskega ministrskega predsednika major Attlee je odklonil zahtevo nekega delavskega poslana, da vlada javno preišče razvoj in delovanje kartelov in trgovinskih dogovorov.

V Walesu je izbruhnila velikanska stavka rudarjev kakor je še ni bilo od l. 1926. Stavka nad 85.000 rudarjev in se stavka še širi. Nevarnost je, da bo angleškim industrijam primanjkovalo kuriva.

USA so poslale v Saudovo Arabijo srebrnikov za 1,2 milijona dolarjev. Nasprotno pa Anglija še ni izpolnila svoje obljube, da pošlje srebrnike iz Indije. Pomanjkanje srebrnikov v Arabiji se zlasti občuti v prometu z romarji.

Ali ste že poravnali naročnino?

Drogerija

A. Kanc
Ljubljana
Židovska ul.